

SHAKKII QURâ€™AANAA QULQULLEESSUF-Kutaa 1ffaa

Description

Qurâ€™aanni kalaama (haasawa) Rabbal aalaminaa akka taâ€™ee fi qulqullummaan isaa hanga ammaatti akka tiikfame yeroo darbee ilaalle jira. Namoonni namoota daandii haqaa irraa jallisuuf halkanii guyyaa carraaqan, Qurâ€™aana jijjiruu akka hin dandeenye yommuu beekan, namootatti shakkii naquu hojii ofii godhatan. Namoota qofa osoo hin taâ€™in sheyxaanni keessaas shakkii namatti naquuf halkanii guyyaa namatti hasaasa. Kanaafu, Qurâ€™aanni jecha ykn haasawa Rabbii taâ€™uu isaa akkamitti beeknaa? Karaa baayâ€™een beekna. Mee isaan keessa muraasa isaanii haala armaan gaditiin haa guduunfinu.

1.Shariâ€™iyyi (karaa shariâ€™aatin)- kuni keeyyanni (aayanni) Qurâ€™aana keessa jiran Qurâ€™aanni guutun jecha Rabbii taâ€™uu kan agarsiisaniidha. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aalaa) ni jedha:

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُوا۟ فِيهِ ٱخْتِلَٰفًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾

â€œSila isaan Qurâ€™aana itti hin xinxalanii? Osoo [Qurâ€™aanni] Rabbiin ala kan biraa irraa taâ€™ee, silaa isa keessatti wal dhabbii baayâ€™ee arguu turan.â€• Suuratu An-Nisaa 4:82

Sheykh Abdurahman Saâ€™diyyi aayaa tana ilaalchisee akkana jedha: â€œRabbiin kitaaba Isaa akka itti xinxallan ajaja. Kunis kan taâ€™u hiika isaa hubachuun, jalqaba fi dhumaa isaatti yaadan itti lixuuni. Dhugumatti Qurâ€™aana irratti xinxalluun furtuu beekumsaa fi barnootati. Keeyrin hundi isarraa burqa, beekumsi hundi isarraa baafama. Qurâ€™aanan imaanni dabala, mukni imaana qalbi keessatti lafa qabata.

Gooftaa haqaan gabbaramaa fi sifaata (amaloota) guutuu Isaa Qurâ€™aanaan beekan. Amaloota hanquu fi wanta Rabbiif hin malle Qurâ€™aanni namatti beeksisa. Karaa Rabbitti nama geessu, amaloota warroota karaa kana hordofanii fi yommuu Isa qunnaman wanta isaaniif qophaaâ€™e Qurâ€™aanni ni beeksisa. Diina dhugaa kan taâ€™ee sheyxaana, karaa azaaba (jahannamitti) nama geessu fi amaloota warroota azaabaa namaaf ifa godha.

Akkuma gabrichi Qurâ€™aana irratti xinxalluu itti fufuun, beekumsa fi hojii hojjachuun isaaf ni dabalama. Kanaafi, Rabbiin Qurâ€™aana xinxallutti ajaje, itti kakaase. Xinxalliif akka buuse akkana jechuun beeksiisa.

كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ مُبَٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوٓا۟ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٢٩﴾

â€œ[Yaa Muhammad] [Kuni] Kitaaba barakaa, akka isaan keeyyattoota isaa itti xinxallanii fi akka warri sammuu qaban ittiin gorfamaniif jecha gara keetti buufnedha.â€• Suuratu Saad 38:29

Faayda kitaaba Rabbii irratti xinxallu keessaa tokko: namtichi kanaan sadarkaa yaqiina (mirkaneefannaa guutuu) gaha. Akkasumas, jecha Rabbii taâ€™uu beeka. Sababni isaas, gariin garii dhugoomsu isaa ni arga. (Kana jechuun aayan tokko aaya biraa dhugoomsa ykn wal jabeessa). Murtiwwan, seenaalee fi odeefannowwan dhugaan Qurâ€™aana keessatti bakka adda addaatti irra deddebiâ€™anii dhufanii jiru. Hundi isaanitu walitti galoo fi kan wal simataniidha. Gariin garii hin faalleessan. Haala kanaan Qurâ€™aanni guutuu taâ€™uu fi Rabbiin irraa akka taâ€™e ni beekkama. Kanaafi, itti aanse akkana jedhe, â€œ**Osoo [Qurâ€™aanni] Rabbiin ala kan biraa irraa taâ€™ee, silaa isa keessatti wal dhabbii baayâ€™ee arguu turan.â€•** Kana jechuun Rabbiin biraa [kan buufame] waan taâ€™eef aslimaa wal-dhabbiin (wal faallessun) keessa hin jiru.â€•[1]

2.Aqliyyi (sammuun)â€“ Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala ilmaan namaa erga uume booda akkanumatti qajeelcha malee isaan hin dhiisne. Nabiyyoota erguu fi kitaabban buusun namoonni karaa qajeelatti akka qajeelan taasise. Seenaa dhala namaa keessatti nabiyyoonni hedduun ergamanii jiru. Garuu Nabiyyiin dhumaa addunyaa guutuuf ergamuun ergaan (risaalan) Rabbiin irraa dhufu xumuramee jira. Nabiyyiin dhumaa kuni Nabi Muhammad (SAW), kitaabni dhumaa isatti buufames Qurâ€™aana. Amma gaafin namni tokko of gaafatu qabu kana taâ€™a. â€œNabiyyin dhumaa erga ergamee fi kitaabni dhumaa erga buufame booda kitaabni kuni jijjiramu irraa yoo hin tiikfamin, namoonni akkamitti karaa qajeela Rabbitti nama geessu argachuu dandaâ€™uu?â€• Guyyaa Murtii Nabiyyiin nutti hin ergamne ykn Kitaabni qulqulluun nu bira hin geenye jechuun Rabbiin irratti mormii dhiyeessu dandaâ€™u? Kuni waan hin taanedha. Takkaa **Nabiyyiin ergamuu qaba** takkaa immoo **kitaabni nabiyyitti buufame qulqullummaa isaa eeggatee turuu qaba**. Filannoon 3ffaan hin jiru. Kanaafu, Qurâ€™aanni jechaa Rabbiitii fi osoo hin jijjiramin hanga Guyyaa Qiyaama qulqullummaa isaa eeggatee kan turuu jechuudha.

لَّا يَأْتِيهِ ٱلْبَٰطِلُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِۦ ۖ تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾

â€œ**Sobni fuundura isaatiis taâ€™ee duuba isaatiin itti hin dhufu. Rabbii Ogeessa Faarfamaa taâ€™e irraa buufame.â€•** Suuratu Fussilat 41:42

Qurâ€™aanatti duraa duuban sobni wanti jedhamu itti hin dhufu. Kana jechuun beekumsa namaaf dhiyeessu keessatti sobni itti hin dhufu. Seerotaa fi murtoowwan kaaâ€™e keessatti sobni itti hin dhufu. Seenaa durii irraa wanta beeksisu keessatti sobni wanti jedhamu itti hin dhufu. Seenan ummata durii Qurâ€™aanni beeksisu hundi dhugaadha. Wanta gara fuunduraatti uumamu irraa odeefannoon Qurâ€™aanni beeksisu hundii dhugaadha. Sobni wanta jedhamu itti hin dhufu.[2] Sababni isaas Qurâ€™aanni Rabbii waan hundaa beeku irraa waan buâ€™eefi.

â€œ**Buufamuun Kitaabichaa (Qurâ€™aanaa) Rabbii Injifataa, Beekaa taâ€™e irraayyi.â€•** Suuratu Ghaafir 40:2

Akkasumas, sheyxaanni namaa fi jinni Qurâ€™aanatti hin dhiyaatan. Hatuu, wanta isa keessa hin jirre itti seensisuu, irraa hirâ€™isuu fi itti dabaluu hin dandaâ€™an. Buufama isaa keessatti jechaa fi hiikan kan eeggame waan taâ€™eef.[3] Rabbiin ni jedha:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ﴿٩﴾

â€œ**Dhugumatti, Numatu Qurâ€™aana buuse, dhugumatti Numatu isa tiiksas.â€•** Suuratu Al-Hijr 15:9

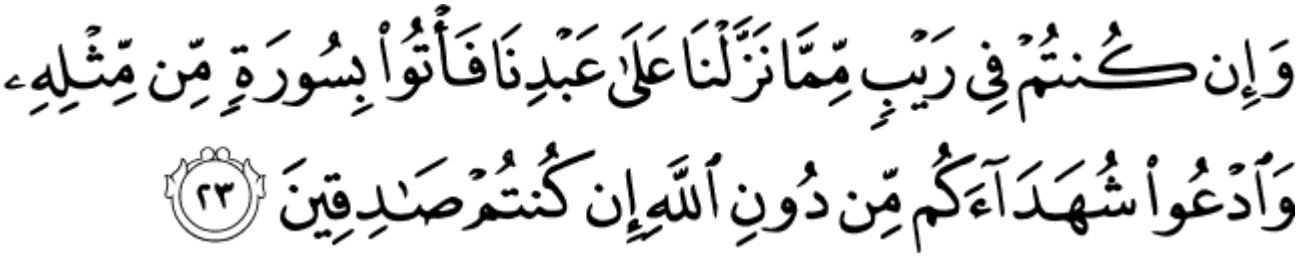
3.Hanga ammaatti fakkaataan Qurâ€™aanaa dhabamuu fi ilmi namaa fidu dadhabuu

Qurâ€™aanni muâ€™ijizaan (raajiin) kan guuttameedha. Jechoota muraasa fayyadamuun hiika balâ€™aa dabarsa. Kanaafi, seenaa keessatti tafsiirri (ibsi) Qurâ€™aanaa kitaabban dhibbaatamatti lakkaawaman barraaâ€™anii jiru. Barreessan hunduu ajaaâ€™iba Qurâ€™aana keessa jiru ajaaâ€™ibsifate hin xumuru. Kanaafi, namoonni fi jinnooni fakkaataa akka Qurâ€™aanaa fidu akka hin dandeenye Rabbiin jala muree dubbata.

قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

Jedhi, â€œOsoo ilmi namaatii fi Jinnooni fakkaataa Qurâ€™aanaa fiduu irratti walitti qabamanii, osoo gariin isaanii gariif gargaaraa taâ€™aniyyuu, fakkaataa isaa fidu hin dandaâ€™an.â€• Suuratu Al-Isra 17:88

Kana jechuun ilmaan namaa fi jinnooni osoo wal gargaaranii fakkaataa akka Qurâ€™aanaa fiduuf walitti qabamanii, gonkumaa wanta Qurâ€™aana fakkaatu fidu hin dandaâ€™an.

وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ
وَادْعُوا شُهَدَاءَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

â€œWaan Nuti gabricha keenya irratti buufne irraa shakkii keessa yoo taatan, suurah akka isaa tokko fidaa. Dhugaa kan dubbattan yoo taatan, Rabbiin ala ragoota (deeggartootaa fi gargaartota) keessan waamadhaa.â€•

فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَن تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

â€œYoo hin hojjatin, gonkumaa hin hojjattan. Kanaafu, ibidda boboâ€™aan isaa ilma namaati fi dhagaa taâ€™e kan kaafirotaaf qophaaâ€™e sodaadhaa.â€• Suuratu Al-Baqarah 2:23-24

Yeroo Qurâ€™aanni buâ€™u Araboonni ogummaa hog-barruutin garmalee beekkamoodha. Walaloo irratti wal dorgomuu fi walitti dhaadachaa turan. Garuu yommuu Qurâ€™aanni buâ€™u wanti isa dorgomu hin argamne. Qurâ€™aanni walaloo akka isaanitis miti barreefama birootinis kan wal fakkaatu miti. Bifa (sytle) addaa kan qabuudha. Qureeshonni â€œKuni kitaaba akkami! wanta takkuu hin dhageenyedha.â€• jechuun ajaaâ€™ibsifachu turan.

Urga buufame kaase namoonni suurah (boqonnaa) akka Qurâ€™aanaa fidu hin dandeenye. Mee akka fakkeenyatti kana haa ilaallu. Namni salaatu guyyaatti suurah Qurâ€™aanaa keessaa Suuratul Faatiha xiqqaate xiqqaatu siâ€™a 17 dubbisa. Seenaa keessatti, â€œYeroo 17 dubbisuun nu hifachiise. Suuratul faatihan haa jijjiramtu.â€• namni jedhe tokkollee hin jiru. Amma gaafin dhiyaatu kana. Seenaa keessatti kitaaba ykn barreefama kamtu osoo hin hifatamiin guyyatti boqonnaan (suurahn) isaa yeroo 17 dubbifamaa? Gonkuma Qurâ€™aana malee hin jiru. Namni barreefama tokko siâ€™a 2,3,4 irra deddeebiâ€™e dubbisuu dandaâ€™a. Garuu sani oli itti deddeebiâ€™e dubbisuu ni hifata. Haa taâ€™uu malee Qurâ€™aanni osoo yeroo kuma irra deddeebiâ€™anii nama hin hifachiisu. Jiâ€™a Ramadaanaa keessa namoonni si meeqa dubbisu? Akka seenatti siâ€™a 30 guutuu isaa namoonni dubbisan jiru. Qurâ€™aanni osoo jecha namaa taâ€™ee, namoonni hifannaa malee akkanatti irra deddeebiâ€™anii ni dubbisuu? Gonkumaa hin dubbisan. Kanaafu, Qurâ€™aanni jecha Rabbii oltaâ€™eeti.

Jecha Rabbiiti miti jedhee namni mormu yoo jiraate, â€œwanta suurah (boqonnaa) Qurâ€™aanaa fakkaatu fidi.â€• jennaan. Kana yoo hin hojjatin, gonkuma gara fuunduraattis hin hojjattu. Kanaafu, ibidda boboâ€™aan isaa ilma namaati fi dhagaa taâ€™e kan kaafirotaaf qophaaâ€™e sodaadhu.

Guduunfaa

âœ’ Qurâ€™aanni Rabbiin irraa buufamu fi tiikfamuu isaa karaa adda addaatin mirkanessun ni dandaâ€™ama.
âœ’ Karaan jalqaba itti mirkaneessan Qurâ€™aana qoâ€™achuu fi irratti xinxalluuni.
âœ’ Qurâ€™aanni osoo Rabbiin irraa taâ€™uu baate silaa jijjiramni fi wal faalleessun baayâ€™een keessatti argamaa ture.
âœ’ Namoonni fi Jinniin fakkaata akka Qurâ€™aana fiduuf osoo walitti qabamanii fakkaata isaa fidu hin dandaâ€™an. Sababni isaas, barnoonni fi beekumsi Qurâ€™aana keessatti cuunfame wanta ilmi namaa walitti fidu miti. Seenaa darbee, wanta ammatti namaaf toluu fi wanta gara fuunduraatti dhufu hunda Rabbiin malee eenyutu beekaa? Kanaafu, Qurâ€™aanni kalaama (haasawa) Rabbii olâ€™aanati.
âœ’ Guddinni teknolojii fi beekumsaa Qurâ€™aana jijjiruu fi fakkaataa akka isaa fidu hin dandeenye.
âœ’Qurâ€™aana keessatti wanti nama ajaaâ€™ibsisuu biraa, seenan isa keessa jiru qulqullinna kan eeggate fi gabaabinnaan kan dhiyaatedha. Maqaa namoota hundaa waamu fi wanta faaydi hin qabne odeessun seenaa hin dheeressu. Barnootaf wanta taâ€™u qofa seenaa keessaa baasa.

Kitaabban Wabii:

[1] Taysiiril Kariimil Rahmaani fii tafsiiril Kalaamil Mannaani-fuula 205
[2] al-aqiidatul Islaamiyyatu wa ususuhaa gabaabinnaan fuula 320irraa By Abdurahmaan Hasan Madiniyyi,
[3] Taysiiril Kariimil Rahmaani fii tafsiiril Kalaamil Mannaani-fuula 882

Date Created
May 12, 2018
Author
admin